

دارالفنون

چاپخانه دارالفنون

مقوق ، اقتصادیات

ایکی آیه بر نشر اولنور

مندرجات

قسم موقی :

تورك - رومهن محكمه حكيمه سنده کی حادثه جدیده
 حقوق اصول محاكمه سی درس لری
 قایدتولاسیونلر
 ...
 مصطفی رشید
 احمد رشید

قسم اقتصادی :

بولشهویزمك كبرلی اساس لری
 بو سنه لوزان صاحی ییل دونوی بویوك مراسله تسعید ابدلدی
 عینی زاده حسن تحسین
 ...

بولشه ويزمك كيزلى اساسلىرى [*]

ھازىر ھايى و قارل ماركس

۲

قارل ماركسك ك بويوك ھنزى كنج آلمانيا La jeune Allemagne نك خفى قومىتىسى باشنە آرنولد روژەنى اقامەسى اولمشدۇ . حال بوكە بوقومىتەلر بونك فرقندە اولماشلردىر .
 اولاً « آنال فرانكو آلمانند Annales franco-allemandes » دە ، بعدە مەركىزى قومىتە نك سىر كوله رلرندە افادە ايدىلن يىكى سوسىيالىست و قومونىست اساسلىرى اسكى دە موقراتىك و جەھورىتەپرور دوقترىنلر ك يىرىنى آلمش ايدى . ناصل كە دھا قوبو و قوتلى برمايە برشيشە قونجە كىندىن خفيف اولان مايى بوشالتوب يىرنە كچر . منحصرآ محتوياتە باقان آلمانلر ايجون ھىچ برشى د كىشمەش ايدى . زىرا قومىتەلر عىنى ايدى و يالكنز ادارە عاليەدە آرنولد روژە بولنيوردى . بالعكس قارل ماركس ايجون بوبويوك برظفرايدى : اصلاً خرسىيان اولان اون بىكلر جە كىمسە يىكى مذهبك خفى مقصدلر يىنە مطيع و غير اختيارى آلت اولمشلردى .
 غالبلر ظفر نى ايجنى غائب ايتەمك ايجون بوسورتە ضبط ايتدكلرى تشكىلاتى ھمان د كىشدىر . مەمك احتياطى كوستر مشلردىر . قارل ماركس « كنج اوروپا La jeune Europe » نك - كنج آلمانىادە بونك برشعبەسى ايدى - تشكىلاتچىسى مازىنى نك اختلاجى تە كنىقنى بك بكنمە مكدە ، اختلال پروپاگاندا سنى خارج ايلە علاقە سىزمىز ارلردە كىزلە دىككى تنقىد ايلە مكدە ايدى . بوندىن صاغير برتھىج ، سوە قصدلر ، بعضاً سرعتلى برحركت اختلالە حاصل اوليور ، فقط اولدقچە وسعتى حائز بر خلق حركتى وجود بولمىور ايدى . كندىسنە تاماملە اعتمادى اولان قارل ماركس بسبتون بشقە بر اصول تجمع و حركت تصور ايتمش ايدى كە بالاخرە بواصولى انترناسيونال Internationale ك تأسسندە تطبيق ايلەمش ايدى . فقط بواصولى ھنوز يىكى [*] اشبو بازىلر Revue de paris مجموعە سىندە موسيو سالوست Salluste طرفندىن نشر ايدىلن برمقالەدن ترجمە ايدلشدر .

التحاق ایتس اولان کیزلی آلمان قومیتلرینه تکلیف ایدمه یور ایدی. بونک ایچون بدایتده قاربوناریزم ک دار بوللرندن چیقماقدن امتناع ایلدی .

فی الحقیقه 1846 ده بادگران دوقه لغنه ، 1848 حزراننده پارسه قارشى سوق ایدیلن اختلال حرکتلری زماننده قارل ماقسک اداره ایتدیکی تشکیلات تمامیه قاربوناریست بر تشکیلات ایدی . بو تشکیلات قاربوناریزمک تکمیل خطوط اساسیه سی عرض ایلر (قاربوناریزم ایسه غیر قانونی اوله جفی ایچون تکمیل اوروپا ضابطه سیله مجبوریتنده ایدی) مثلاً اسرار انکیز بر صورتده انتخاب ایدلمش ، یان یانه موجود اولدقلری حالد بر بندن یخبر کوچک تشکله . بو کوچوک تشکله اصل تشکیلات ایله آرقاداشلرجه منتخب دکل بلیک یوقاریدن تعین ایدلمش اولان بوتشکلهک رئیس بولنان برذات واسطه سیله مخبره ایدرلر . هر کسک مجهولی بولنان برعالی قومیته مقداری محدود ارتباط مأمورلری واسطه سیله بوتشکلهک رئیسله تماس ایدر . فلان ویا فلان اعضا اوزرینه و اوصورتله منسوب اولدینی تشکل اوزرینه پولیسک نظر دقتی جلب ایتمهک ایچون خارجی پروپاگاندا یوقدر : پروپاگاندا طریقک رؤسای طرفدن الهام آلان غزته لر معرفتیه واقع اولور . اعضادن همان ایسته نیلن غایه : اختلالک باشلی بردشمنه سوء قصد . بوندن متولد صیق صیق قتلاره عمومی غایه : حکومتی ده ویرمک ایچون سلاحلی اختلال حرکتی حاضر لاق .

مازونی مودلی اوزرینه مؤسس تشکله ره خاص اولان تکمیل بو اوصاف قارل مارقسک قومونست تشکیلاتنده ده بدایه موجوددر . 1845 دن 1860 تا بخبرینه قدر یعنی اون بش نه بو تشکیلات بویه دوام ایله مشدر . حال بوکه قارل مارقسک حیاتی یازان کتابلر مومی الهک بومدت ظرفنده اقتصادی تحریات ایله اشتغال ایلدیکی سویلرلر . قارل مارقسک فعلی بریاستدن ظاهراً آریلماسی خصوصتک رتعییه اولمسندن شبهه ایدلمکده ایدی . چونکه اوروپا یه سوق ایتدیکندن یوقاریده بحث ایتدیکمز ایکی اختلال اردوسی بو شبهه یی تقویه ایله مکده در . تخمین ایدیلوردی که قارل مارقس اسرار انکیز قوتلره حکم ایتمکده ایدی . حتی رقبی باقونین Bakounine ی حرکتنه مخالفتده دوام ایدرسه اولومله تهدید ایله مش ایدی . فقط قارل مارقسک کیزلی حیاتی اطرافنده کی اسرار او قدر ای صافلامقده ایدی که اختلالجی حرکتک فعلی ومادی بردلیلی بولمقدن قطع امید ایدلمش ایدی .

مع هذا بودايل وارايدى. بودايلي طريقته اسكى برمنسوى اولان برآلمانك افشاآنده بوليورز. بوآلمان 1871 ده يعنى قومون جنايتلرينك فرداسنده نادم برسوء قصدجى كې خاطرانى نشره قرار وىرمشدر. بو خاطرآنده قومونيزمك 1851 تاريخلرينه طوغرى آلمانباده موجود اولان كيزلى قوميتلر ايله نه صورتله تماسه كىردىكى ايصاح ايدلمشدر.

مختلف اسملر طاشيان، فقط حقيقت حالده (هرمان ريخته) تسميه ايديلن بو آدم مختلف اختلاجلي پروپاگاندا لى اجرا ايتك جرميله باويه را عدليه سى طرفدن حبسه محكوم ايدلمش و آوسبورغده محكوميتى اكمال ايتد كدن صكره (هاناو) چكىلمش ايدى. اوراده ايكن 1851 سنه سى ابتدا سنده قارل ماركسك بر آدمى اولان وايدمار كنديسى زيارت ايتش واوكا ماركسك تكليفلرينى ابلاغ ايله مشدر. بوتكليفاتى قبول ايدن ريخته آلمانباده قومون تسميه ايديلن بر جوق شعبه لى موجود بين الملل كيزلى بر جمعيتك موجوديتى اوكره نمشدر. بر جمعيت منسوبلرينك پروگرامى يالكز سياسى دكل اقتصادى بر اختلال ايدى و برنجى املده شخصى ملكيتك الغاسى ايدى. تصور ايديلن واسطه لى برسورى سياسى تحريكات وعمله غره ولرى ايدى. جمعيت منسوبلرينك دستورى شو ايدى: بالعموم مملكتلرك عمله سى، برله شيكز! ايسته اون ايكي سنه صكره سن مارتنس هالده كى متينغه آلفيشلانان دستورده بو ايدى و بو دستور اوچ انتراسيو بالده دخى عيى قالمشدر. بو تفصيلآدن آكلاشيلديغنه كوره تشكيلانك قادروسى ماززى نك تشكيلاتى كې قالمش ايسه ده ماركسه خاص اولان فكلرلر (كنج اوروبا)ك فكلرلى يرينه تماميله قائم اولمشدر.

ريخته بر جمعيتله اتساب، (هاناو) ده بر قومون تأسيس ايدى و غربى آلمانباده موجود مائل تشكيللرك فراققه رت سورماينده عقد ايتد كلى بر قونغره ده بولندى. ويردىكى تفصيلات بو استدائى شكل آلتنده موجود دخى قومونست جمعيتك تشكيلاتى حقنده بوجه آتى حقيقتلى كشفه مساعدر:

اولا. -- سوء قصد تشكيلاتى يالكز آلمانباده بيكلره اعضايه مالكدى. فى الحقيقه يالكز آنولد روزه نك بر جوق اسكى دوستلرى دكل بلكه 1837 ده ترزى وايتلينغ طرفدن تأسيس ايديلن برسوسيالىست جمعيتك اعضاي باقيه سنى ده محتوى ايدى. اعضا شخصى پروپاگاندا يانمى و براختلال حر كى همچون حاضر بولمى، لكن رئيسلرك قطعى

مساعدہ سی اولادن اصل جمعیت دن قطعاً بحت ایتہ مکی تعہد ایله مشلردی . پارولار و طانیسمه اشارت لری بو کیزلی تشکلی آتام ایله مکده ایدی .

نائیا . — محلی غروپلرک رؤسای یوقاریدن سچیلیر واعضا طرفدن انتخاب ایدلر ایدی . اعضا بعضاً محلی قونفره لره دعوت اولنور و آنجق بوراده دها آشاغی غروپلرله تماس ایدیلیر ایدی . قومونلرک یکدیگری آراسنده کی یاخود عالی قومیتہ ایله آراسنده کی ارتباطک یوقاری طرفدن سچیلن و علی الا کثر د کیشدیریلن خصوصی دلکهلر واسطه سیله اجرایی مجبوری ایدی . بودلکه لردن آنجق کوچک بر مقدارینک شخصیتی ، علی العاده کندیلرینی طانیته جق اولان نام مستعارلرله معلوم اوله بیلیردی و بونلرک قسم اعظمی موسو بیلردن عبارت ایدی .

نائیا . — عالی قومیتہ نک ترکی بالذات مشارک لری ایچون بیلہ اسرار انکیز قالمق لازم ایدی . مع هذا یالکز قارل مارقس ایله آنکلسک اسملری افشا اولنور ایدی . چونکه بونلر مسافر پرور مملکتلرده اوطور برلر ، بوندن بشقده شخصلرینی بیلدیر مکده متضرر اولمایه جق قدر « یامشیر » ایدی . ظن ایدیلورکه بر قاج سنه اول آنال فرانکو آلمانده کی آدم لری ایله برلکده چالیشیلوردی . زیرا عینی آدم لری بر مدت صکره (چالیشانلر انترناسیونالی) نک تشکیلده یانلرنده کوربیورز . مختلف ملیتله منسوب اعضادن مرکب اولان عالی قومیتہ لوندرده اجتماع ایله مکده ایدی . بونلر اشتراک ایله تفریق ایدیلیرلر و جمعیتک اداره سنده غیر محدود اقتداره مالک بولنورلر ایدی .

هرمان ریختہرک افشا آتی قارل مارقسک آر نولدر ورژہ نک کیزلی قومیتہ لرینی ضبط ایندیکندن سکر سنه صکره قومونیت تشکیلاتنک حالی حقنده اولدقجه قطعی بر فکر و بر مکہ مساعددر . بو حرکتک ایچنده انکشاف ایتدیکی قاربوناریست قادرونک هم فائده لری ، همده محذور لری واردی . فائده لردن اوله رق اعضایه تحمیل ایدیلن صیقی بر انضباط ، رؤسانک امر لینه قارشی قطعی و مطلق بر اطاعت ، تکمیل جمعیتی عینی بر شبکه ایچنه آلمانک عدم امکانی (چونکه علی الا کثر احتیاط سزلقلر و اهانتلر یاپیلان آشاغی غروپلر آراسنده غیر قابل مرور بولم لری موجود ایدی) سویله نیله بیلیر . محذور لری اوله رقده غیر معلوم قالمغه محکوم اولان بر جمعیت ایچون پروپاگاندا یامق و اعضا آیرمقده اوغرائیلان مشکلات

درميان اولنه بيلير . چونكه برينك كوه زه-اي طوغرىدن طوغرى به برلكده چالیشان
تكميل آرقداشلك امنيتنى اخلاص ايدمه بيلير . بالخاصه سكوتنه محكوم اولان بو كيمسهر
كيت كيده بيقمه لرندن متولد محاذيرده موجوددر . چونكه رؤسا كنديلرينه بك نادر
اوله رق حركت فرصتى ويررلر .

فى الحقيقه پروسياء، ساقسونيا، باويرا پوليسلىرى قومونلره داخل اولانلرى بر چوق
دفعه لر توقيف ايتمه ومهم اوراق الده ايتمه موفوق اولمشلردر . لکن هيچ بردفعه كيزلى قومونست
جمعيتنه جدى برضربه ووره مامشلردر : تشكيلانك ماهيتى بوكا مانع اولمقده ايدى .
مع مافيه لوندره ديرقتواري 1860 تاريخنه دوغرى تشكيلانك نسجنى دكيشديرمه
قرار ويردى . تماميله يكي مسيحجى قالان حركت اداره سنه كيزلىلكك تكميل فواندى
ويرلك ايسته نيلدى وعمله محيطنده حركت ايدمه جك اولان آشاغى تشكيلانده واسع
مقياسده نشریات فواندى بخش اولدى . بوتحولك كمال اعتنا ايله حاضر لائمسى ايچون
دوت سنه مدت صرف ايدلدى و 1864 ده شيمدى به قدر هر كسك بيلديكى شرائطدن
بستون بشقه شرائط داخلانده برنجى أنترنا-يونال تأسس ايدلى .

*
* *

1845 دنبرى قارل مارقسك حركتى بالخاصه آلمانيا استقامتنده اجرا ايدلمكده ايدى ؛
بوده طبيعى ايدى . زيرا آرنولد روژه اوزرنده كنچ آلمانياك مظفربنى قومونيزم طر-
فدارلرينك ايلك طابورلرينى تأمين ايله مش ايدى . لکن، لوندرده حركتك عموميلشمسى
ايچون چالشيوردى ؛ اوروپا و آمريكانك مختلف ممالكترنده تأسس ايدن وقومونست
تميلاتى اولان تشككلرله ، هازى هانيه اطرافنده طوپلاندیغى كورديكمز كنچ يكي
مسيحجيلر معرفتيله ، مخبره ايدىوردى . زمانى كلنجه تكميل بوتشككلر يكي دوغان برنجى
انترناسيونال اطرافنده يرلشه جكلر وتكميل دنياده مى شعبه لر تشكيل ايدمه جكلردى ؛
قادرولر ده شيمديدن تماميله حاضردى . يكي جمعيتك مظهر اولديغى خارق العاده موفقيت
ظاهراً بردن بره حاصل اولمش ايسه ده حقيقتده بوصورتله ايضاح اولنه بيلير .
قارل مارقس آيجق روسيه ده اختلالى بعض عناصر طرفندن مقاومت اوضرادى .
چونكه روسلر اوزمان بك زياده اتهام ايدلش اولان بر شخصك Alexandre Herzen

(الكساندر هرزن) ك محر كنده ايديلر و او ده مار قسك افكارينه آنجق قسماً اشتراك ايله مكده ايدى . لو ندر ده بر لشمش اولان (هرزن) ايلريده كوريله جكى وجهله قومو- نيزمك بورسوليله قما دى مناسبته ايدى ؛ لكن مار قسى بر مفرط عدايدر ، موفقيتني غير ممكن كورمز، آنجق اكر حكمدارلر و حكومتلر كنديسي ديكله مزارسه او وقت مار قسك افكارى تحقق ايدر ديردى . مار قس هيچ بر زمان بور قينه تماميله نه بگز ممش ، نه ده حكيمى آلتنه كير مشدر . فقط ائتلاف مقصديه روسيه ده اختلال حركاتنى اكا ترك ايتمش، كنديسى دنيا نك سائر اقساميله مشغول اولمشدر .

(الكساندر هرزن) حقن ده برقاج كله كنديسك بوجهته ده ، ده ها دو غريسي قارل مار قسدن آيرى اوله رق او يناديني رولى اكلاتمغه كفايت ايدر . كنديسى 1812 ده موسقو واده بر روس باباسيله آلمان يهوديسى بر آ نادن تولد ايله مشدر . بو حال كنديسك معنوى تشكلى و حياتنك كذارشى اوزرنده قطعى بر تاثير اجرا ايت مشدر . يكر مى ايكي ياشنده موسقو دارالفنوننه كير مش و اوراده جمهوريت تحريكاتى يامشدر . برقاج آى حبسه محكوم اولدق دن صكره برم ، وياقنا ، نهايت ولا ديمير ده مجبورى اقامته تابع اولمشدر . بوضوك محكوميت اولدقجه خفيف ايدى ، زيرا حكومتك ناشر افكارى اولان ولا ديمير غزنه سنك غير رسمى قسمك تحريرى وظيفه سي كنديسه توديع ايدل مشدر . بش سنه صكره (1839) د هرزن ، ي سن پترسبور غده بوليورز . اختلاجلى اولان ماضي سي كنديسك ايمپراطورك ياورى جنرال (سترو غونوف) ك كاتبي اولمسه مانع اولما مشدر . اوزمادن اعتباراً اداره عاليه قابولرى كنديسه آچيلمش و (نوو غورود) ده ره ژان سك مشاورى اولمشدر . سياسى تمايلاتك بوضورتله انكشافى امكانى تا مين ايدنجه 1841 ده استعفا سنى ويره رك موسقوايه كيت مشدر . اوراده اسكندر (كندى اسمى اولان الكساندر ك عربجه ترجمه سي) نام مستعارى آلتنه كيزليجه بر طاقم اثر لر طبع ايتدير مشدر كه بو اثر لر ده آچيق دن آچينه عصيان تمايلاتى واردر .

1846 ده باباسنك وفاى كنديسى بك زنك ين ايت مشدر . بو ثروتك قسم اعظمى اله آلدق دن صكره ايرتسى سنه بلا مشكلات اجنبى مملكتنده سياحت مساعد ه سنى استحصال ايله مش و بردها روسيه يه عودت ايت مشدر .

هرزن اولا بر لينده توقف ايتمش و اوراده ايلك ايشى له ثوبولد زونز Léopold Zunz ايله تماس ايتك اولمشدر . له ثوبولد زونز (علم و مدنيت ايجون موسويلر اتحادى Uuiou

مخبر و دوستى ، قارل ماركسك الهامكارى اولان آدمدر . 1886 ده اولن زونز او زمان 53 ياشنده ايدى ؛ برلينده موسوى دارالمعلمينك مديرى اولدينى ايچون تكميل موسوى فكريات عالمده مهم برنفوذ و تاثيرى واردى . مكالمه لرى (هرزن) ك فكري اوزرنده بوزولماز ايزلر براقشدر : اوزمانه قدر هرزن سن سمويه مكتبه منسوب برسو- سياليست ايدى . شيمدى اوده بريكى مسيحجى يعنى حال اقتدارده بر قومونيست اولمشدر . مع هذا هرزن دائما قارل ماركسدن باشقه درلو بر قومونيست ايدى . هرزن ايچون قومونيزم برباد برشى ايدى . بوقومونيزمه يهودى افكارينه و آدملرينه تابع ده موقراتيك برطرز اداره يى ترجيح ايلر ايدى . تورات لسانيله قومونيزمى محافظه كار اولمقدن واز كچمك ايسته مەين اوروپا ايچون غير قابل اجتناب بر مجازات كې كوستردى :

« فورطنه لى ، مدهش ، قانلى اولان قومونيزم كمال سرعتله كچه جكدرد . شمشكلر و فورطنه لر آراسنده ، يانمش سرايلرك علولرنده ، قابريه لرك و محكمه لرك انقاضى اوزرنده ، يكي بر (طورسينا) ده اولدينى كې يكي قوماندانلر ، قاباجه سويله نيلمش يكي بر (وصاىاي عشره) ظهور ايدى جكدرد . اسكى اوروپانك احتضارينك صفت كاشفەسى تبلر ايتمكه باشلامشدر ... »

1917 ده كى ضربه يه آلتمش سنه تقدم ايدن بو تصوير پك پيامبرانه در . (هرزن) ك على العاده قومونيزمدن بحث ايدر كن استعمال ايتديكى بولسانى ، يهوديلردن انتقام آلان بوادايى قارل ماركسده بولامايوز . زيرا قارل ماركس (هرزن) دن دها بياغى و دها نقصا- نسز بر يهوديدر . برنسلره كلنجه هرزن بونلرك حر كته جدى بر مقاومت كوستره جكلرينى ظن ايتمز : برنسلرى ياقلاشان فورطنه دن بى خبر ، درين براويقوده كورير :

« بركون دون قازاقلرندن برى كلوب بوپاله اولوغلى صارصار و خلقك صوك حكمنى اعلان ايدن ترامپت سسلريله اويانوب اويانما دقلرينه باقار . بو حكم ايسه برنسلره قارشى قومونيزمك انتقامنى اعلان ايدن بر حجتدر . »

هرزن ، برليندن پارسه كيتمش ايدى . اوراده 1848 حزينان كونلرنده بولندى و قارل ماركس كې اوده عينى صفتله اشتراك ايلدى . قارل ماركسك آرنولدروژه ايله تحقى ايتديرديكى شيشى اوده (برودون) ايله برلكده يانمغه تشبث ايتدى . فى الحقيقه هرزن (برودون) ك غزته سى اولان (خلقك سسى La volx du peuple) غزته سنده يازى يازمغه باشلادى

ومقاله لرنده کی شدت ایله در عقب نظر دقتی جلب ایتدی . فقط حزران کونلرینی ولی ایدن محافظه کار عکس العملدن بری زمان دیکشمنش ایدی : 1850 ده (هرزن) ی حدود خارجه آندیلر .

فرانسز ملتجیلر یله تماسی محافظه ایچون یرلشدیکی لوندرده قارل مارقسه راست کلدی . آرالرنده کی تماس تمامیه صمیمی اولمادی . زیرا بوایکی آدم بر نقطه اوزرنده اتفاق ایتمه مشردی که اوده ایلک دفعه ضبط و تسخیر ایدیه جک ملتک انتخابی مسئله سی ایدی .

قارل مارقس باشلیجه پروپاگاندا یی فرانسه ده تکشیف ایتک ایسته یوردی ؛ دنیانک قومونیزم عسکرینی فرانسه دن یایمق ایسته یوردی . فکریات عالمترینک نفوذینه دائما حاضر و آماده اولان بوبویوک ملت اولی تسخیر ایتک ، اونی کندینه مطیع بر آلت کی قوللانمق ، بعده مجاور اقوامی طوبه طوته رق قومونیزم افکارینی اونلره قبول ایتدیرمک . ایسته قارل مارقسک اختلالی غنجه لرینه موافق اولان پلانی بوایدی . شاخردان کی قوللانیلان بوقومک بو مصارعه دن پارچه لانتس ، موجودیتنک الایی پارچه سنی غائب ایتمش اوله رق چیقمنسک هیچ بر اهمیتی بوق . زیرا آلچاق بر ماده یی ازمک ایچون آلچاق بر ماده یی قوللانمقدور . اوروپا هجومه اختلال فرانسه سنی معروض براقق ایچون بوضورتله فارماصونلق استعمال اولندی . بو کونده (سوویت) لر روسیه یی و 140 ملیون اسیری قوللانیاورلر . اکر قارل مارقس دیکه نیلسییدی و اکر 1871 ده قومون موفق اولسییدی یکی دوغان قومونیزمک اللری آراسنده فرانسه تخیل ایدیلن آلت اوله جق ایدی .

(هرزن) ه نظراً اختلال اجتماعی ایچون مناسب و مساعد اولان زمین نه فرانسه ایدی ، نه ده حتی آلمانیا ایدی . (هرزن) بوایکی مملکتنک ایکسینی ده اساساً محافظه کار و حق فیه ثودال کورمکده ایدی و دنیایی آلت اوست ایدیه جک حرکتک نقطه غزیمتی اوله رق آنجق روسیه نک انتخاب ایدلسی رأینده ایدی . زیرا روسیه ده کوبلی اوروپانک اک کری بر خلقی ایدی و بو کری خلقی چیغرندن چیقارمق و خیالاته قایدیرمق بک قولای ایدی . چارلق استبدادینی براختلال ایچون قطعی برمانع کی تلقی ایتیه یوردی . بومدهش قدرت بر آدمک النده تجمع ایتدیکی جهتله برضعف و تردد دقیقه سنده ، دوشونیامه مش بر سخاوت ایله قولایجه سلاخندن تجرید ایدیه بیلردی . حال بوکه تشکل و تمضی ایتمش بر جماعت مدیرده بوکا امکان بوق ایدی .

ايسته تكميل بو اسباب و مطالعاته بناء (هرزن) 1851 سنه سنده لوندرده روس لساننده اختلاجى بر مطبعه تأسيس ايله مش واورادن مخرب بر طاقم رساله لر نشر ايتمه باشلامشدر . بو مطبعه ده بالخاصه ايكي مجموعه موقوته نشر ايديلور ايدى : قطب ييلديزى Etoile polaire ، روس سسى Voix Russe . آلمان ياده فرانقو آلماندر رساله سنك توزيعة آر نولدروژه طرفدن اتخاذايدىلار عىنى اصوللار له بورساله روسيه يه ادخال و كېزليجه توزيع اوليور ايدى . بورساله لر قارل ماركسك يازيلرندن ده آاز آچىق قومونىست بر ماهيته ايديلر . زيرا (هرزن) بك او قدر مسلكى اولمق ايجاب ايتديكى ، هيچ بر غير ممنونى الدن قاجير مامق لازم كلديكى و حال بوكه روسيه ده هر صنف خلق آراسنده ويا خصوصى سرايده بك چوق غير ممنون بولنديغى سويلر ايدى . بناء عليه (هرزن) موقع اقتدارده بولنايه قارشى شوبله سويله ملك ايستردى : اكر حرى و برمرسه كز قومونيزم اوله جق .

بو مخالفت افكار برنجى انترناسيونالك حين تأسيسنده (هرزن)ك قارل ماركس ايله تشريك مساعى ايتمه مساعده ايتدى . بونك ايجون يهودى خلقنك كثرته رغماً روسيه اوزون مدت ماركسيست حر كته همان ده يابانچى قالدى . آنجق اوتوز سنه صكره در كه روس متفكر لر ينك (حقيقى قيمت نظريه سى) نه مفتون اولدقلىرى كور بورز . شوراسى محققدر كه اوز ماندن برى غائب ايديلن زمانى بك اى تلافى ايله مشلدر .

*
* *

ويانه ده منتشر لاپرس La presse غزته سنده (برسوياليست آقشامى Une soirée socialiste سر نامه سيله انتشار ايدن بر خبايره اوتار يخده) الكساندر هرزن) ايله (قارل ماركس)ك لوندرده يشادقلىرى محيط حقنده نى تنوبر ايدر . بو خبايره قارل ماركسى طبيعى بر صورتده تصوير ايتمش ، سياسى و اجتماعى پروژه لر ينك وحشتنى محاكمه ايتمه مساعده بولمشدر . بو خبايرات اوقونجه قارل ماركسك قومون وحشتلىرى بيله رك احضار ايتديكى وقومون ظرفنده كى قتل عاملرك ويانغينلرك مدافعه سنى يانغه جسارت ايلديكى او كره نيلمكه حيرت ايدلر . ايسته بى طرف بر شاهد طرفدن قلمه آلان بومتك بر ترجمه سى :
« لوندرده ، سترانده روس سوركونلرندن (غولوين) ايله طايي شدم . بو آدم دنيا نك ياريسى كز مش ، مختلف معلوماته صاحب ، اوروپانك همان تكميل لسانلر يله متكلم ،

يا لكز بر مسئله دن بشقه ، غایت ای بر آرقداش ایدی . بومسئله ده سیاست بالخاصه سوسیالیست
سیاستی ایدی . بو بحث آچیلیر آچیلماز در عقب فرانسه ده قاجیق Toqué لوندره ده Cracked
ویاهه Ange brennt و برلینده Verrückt دنیلن شی اولوردی . مثلاً غولوون اجتماعی
اختلالك آنجق روسیه دن ظهور ایده بیله جکفی سویله مکدن قورقازدی . چونکه روسیه
اراضینك پك زیاده وسعته نظراً الك آز قصبه یی حاوی اولان ، اهالیسی مدنیت ایله الك آز
افاده ایدلش بولنان ، قومون فکری الك شدتلی والک ایی محافظه ایدیلن بر مملکت ایدی . بو
بجئده غولودین سویله مکله اوصانماز وجان صیقیجی اولور . [*]

راقشام (هرزن) ه برابر کیتمک ایسته بوب ایستمدیکمی صورتی . اونی طانیادیغمی
سویلدیم . ه آدم سنده ، دیدی ، بوراده بر طاقم دعوت ورقه لری وار . ایشته سزک
ایچونده بردانه ، چاقق براز توالت یاپیکز . ه برسوسیالیست سواره سنه کیتمک ایچون
توالت یایمق لزومنی براز غریب بولدم . غولوون دیدی که : اجتماعه قادینلرده وار .
بالطبع قادینلره قارشی حرمتکار اولمق لازمدر . بالخاصه انکلیز قادینلری بو نقطه ده
تشریفاته پك زیاده رعایت ایدرلر .

(هرزن) ک اوطوردینی (پوتی) ه واردق . سالوننده اجتماعی جمهوریتك مشهور
آدملرینی وهر مملکتك اختلالجی منفیلرینی قبول ایدبوردی . فرانسه دن پك آدملر
واردی . صکره روسیه ، صره سیله آلمانیا ، ایتالیا کلیوردی . الك نهایتده بر قاق انکلیز
جمهوریحیسی ، یعنی 1848 قانونجیلرینك انقراض وبقایسی وار ایدی .

کوی باغچه لری یاننده شیق بر اوکنده ایندک . براوشاق بزه حاولینك قابولرینی
آجدی . حاولی شرق خالیرله مستور ویابانجی چیچک لره مزین ایدی . کمذک خالیرله
مستور بر مرمر مردیون ایله برنجی قاته چیقیلیوردی . اوراده بیاض الیدیونلی و بیاض
بویون باغلی برمه تردوتل بزى برصالونه ادخال ایتدی . سالوننده برچوق جنتلمنلر وقادینلر
طولی ایدی . اوصاحی بزى قارشیلایمق ایچون یانلرنده بولندیفی برغر و بدن آیرلدى .

قیصه بویلی وطیقناز بر آدم اولان روس سوسیالیست پارتیسی لیدرینك « آرتیست » جه
اوزون صاچلری واردی . یوزنده ذکا ایله برلکده یورغونلاق علامتی واردی . کوزی

[*] آلتش سنه اول روسیه نك اجتماعی اختلالك سبیلرینك اختلالجیلر طرفندن کمال صراحتله
ناصل کشف و فرقی ایدلدیکی دفته شایاندر . حال بوکه حال حاضرده کی مدققلر بوندن تامایله غافلدرلر .

اوزاقدين ترصد ايدور كى ايدى و نظرى بعضاً روس استه پلرينك قورصانلرينى خاطر لاندېرن وحشى برافاده ا كتساب ايدور ايدى .

هرزن ك اقامتكاهى كنديسنك قومونىست پرنسپلرله غريب بر تضاد تشكيل اتمكده ايدى . چونكه بواقامتگاهك تماميله آريستوقراتيك برحالى وار ايدى . هراوطهده قيمتلى خاليلر ، نفيس آيينه لر ، بهالى تابلولر و تزئينات اشياىى بولنيوردى . بو شيقلق ايله بو صالونلرى اشغال ايدن جمعيتك بر قسمى آراسنده كى تضاد ده بارز ايدى .

فرانسىز متجىلرى آراسنده بكا لوئى بلان ، له ورورولن ، ادغار كينه يى كوسترديلر ؛ كذلك اوراده آلمان قارل ماركسى ده بولدم كه معلوم اولدينى وجهله اوزمندن اعتبار آپارس حرركات اختلاله سنه (قومون) اشتراك ايتمش ايدى . ماركس اوزمان كيزلى بر عمله جمعيتيله مشغول ايدى كه بوجميت اوروپا و متحده آمريقابى دائره شموله آله جق ايدى (برنجى انترناسيونال) . بويوك صالوندن مجاور براوطه يه كچرك آلمانجه نطق سويلين برسس ايشيتدم . اوراده ماركسى شهلى طورلى برطاقم آلمانلره محاط كوردم . بو آلمانلر هرزن طرفندن احضار اولنان دن كنديلرينه ضيافت چكيورلردى . خارق العاده برشدته ابتدا ايدن بوجه آنى جمه لرى ايشيتدم :

دوستلرم ، كوريورسيكز كه بز بوراده انكليز عمله سنى مشترك هجوم پلانمزه تشريك ايچون بك چوق صفتى چكيوروز . بقتك ايله قارنلرينى دويوران بو آغير انكليز عمله سى عنعنوى محافظه كارلقلىر ايچنده عادتاً تحجر ايتمشلردر . مع هذا جينغ لوندره دن حركت ايدرك فرانسه اوزرنده يووارلانمايدير . سوسيالىست حكومتى تحقيق ايتديرمك ايچون اتخاذى ايجاب ايدن تدابير فوق العاده او كنده تردد ايدنلرك رومايه كينمى و برمناسترده اعتكافه چكيلمى لازمدر . دنيلمشدر كه : « سرايلره حرب ، قولبلره صلح ! » حال بوكه بوكله لرك هيچ برمعناسى يوقدر ، برشى افاده ايتمز . سوسيالىست فكرى ، اكر مظفر اولمق ايسته يورسه ، جمعيت ايچنده بيكلرجه كوك سالان بالجه طفيلى نباتاتى كو كندن چيقارملى و آتسه آتمايدير . حال بوكه سرايلر مشوم سرمايه دار بناسنك آنجق كوچك بر قسميدر : عمله نك بيكلرجه بوغازلاندينى بويوك مذبجه لر شهرلردر . جذرى ، اصلى سوسياليزم هيچ بر شهرك يقاسنى براقاماز و براقامايدير . شهرلر يرينه طوبراغك تقسيمى ، مساوى برزراعت و عائله لرك مساوى بررفاهى اقامه ايدم جكز . شهرلرك انقاضى سوسيالىست تارالرينك نشوونماسى بك كوزل تأمين ايدم جكدر .

قارل ماركسك كمال شدته سويلديكي بوسوزلى ايشيدن برانكلير اوطه دن چيقار كن
 « بو آدم بسبتون چيلغين ! » ديمش ايدى .
 بكا كلنجه بو معالى سوزلى فضله دوشونموردم ؛ لىكن پارس يانغى وقومونك
 ديكر فتوحاتى بر قاچ سته اول هرزنك سالوننده قارل ماركسك سويلديكي بو قورقونچ
 ومشوم سوزلى خاطر لاتدى .

« چيغ لوندره دن حركت ايدرك فرانسه اوزرنده يووارلانما ليدر » . قارل ماركس
 بو سوزلى سويلر كن لوندره دن سنت مارتس هال ده كي متينغ ده « چالشانلرك بين الملل
 جمعيتى » تاسيس ايجون هر شيئي حاضر لامش ايدى . اداره ايدجك مانيوه لارى الى
 آلنده انكلتره ده محافظه ايتكى ويكي تشكلك ظفرينى وطنمزه استحصال ايله مكي
 قوربوردى . زيرا فرانسه يي اجتماعى اختلاك عسكرى ياقمق ايسته يوردى .
 ذاتا قارل ماركس اوروپا قطعه سنده هر شيئي حاضر لامشدى . ماركسيست انترقه سنك
 نه قدر ماهرانه اللره اداره ايدلديكي استعمال ايديلن وسائطك ساده لكى ، حيله لرك تكاملى
 كمال تقدير ايله كوريلور . تكميل بونلر اوزمان اختلا لى افكارك اك مدهش واك اعتماد سز
 مخاصمى تاقى اولنان ايكنجى ايمپراطورلق حكومتى عاجز براقشدر . قارل ماركسك
 مانوراسى 1870 و 1871 ده موفقيت سزلكه اوغرامش ايسه بوتخمينى غير ممكن وقابعدن
 ايلرى كلشدر ؛ اوسترليچ مانوراسى ناصل كه كندى نوعنده بر شاه اثر ايسه بوده كندى
 بر نوعنده بر شاه اثر قالمشدر .

علم مالى وقوانين مالىه مدرسى

عبنى زاده

حسن تحسين